

21 Απριλίου 2022

Και η ελληνική ποίηση υποκλίνεται στα άχραντα πάθη του Υιού και Θεού ημών

[Πολιτισμός](#) / [Ποίηση](#)

[Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος](#)

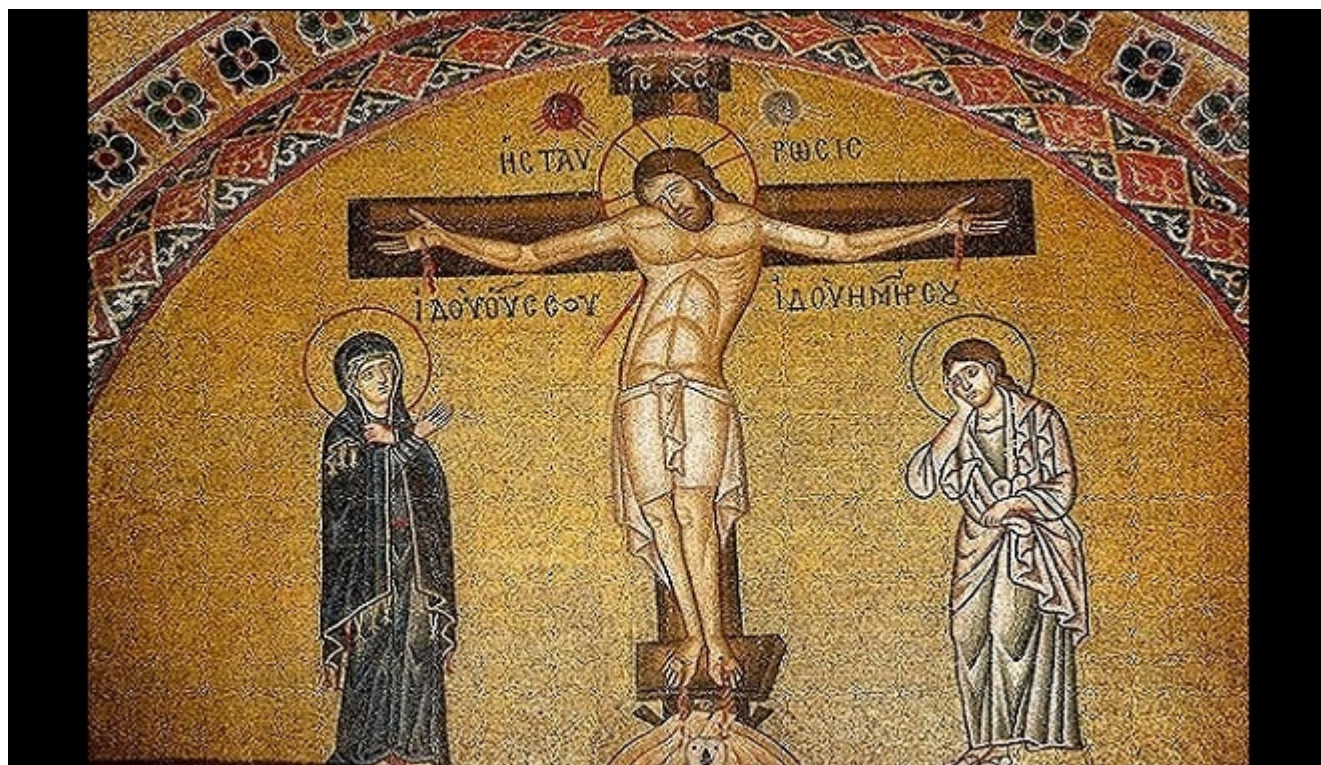
Το Τραγούδι του Σταυρού

Κ' έγυρ' Εκείνος το άχραντο κεφάλι και ξεψύχησε
στο μαύρο το κορμί μου απάνου·
άστρα γινήκαν τα καρφιά του μαρτυρίου του, άστραψα
κι από τα χιόνια πιο λευκός τα αιώνια του Λιβάνου.
Οι καταφρονεμένοι μ' αγκαλιάσανε
και σα βουνά και σα Θαβώρ υψώθηκαν εμπρός μου·
οι δυνατοί του κόσμου με κατάτρεξαν
γονάτισα στον ήσκιο μου τους δυνατούς του κόσμου.
Τον κόσμο αν εμαρμάρωσα, τον κόσμο τον ανάστησα,
στά πόδια μου άγγελοι οι Καιροί, γύρω μου σκλάβες οι Ώρες.
Δείχνω μια μυστική Χαναάν στα γαλανά υπερκόσμια·
μα εδώ πατρίδες πάναγνες είσαστ' εσείς, τρεις Χώρες!
Ω πρώτη εσύ, Ιερουσαλήμ! του βασιλιά προφήτη σου

μικρή είν' η άρπα για να ειπή τη νέα μεγαλωσύνη.
Του Σολομώντα σου ο ναός μ' αντίκρυσε, και ράγισε·
καινούργια δόξα ντύθηκαν της Ιουδαίας οι κρίνοι.
Κ' ύστερα υψώθηκα σ' εσένα, ω Πόλη, εφτάλοφο όραμα,
κ' έγίνα φως των ουρανών, το θάμα του Ιορδάνη,
τους Κωνσταντίνους φώτισα και τους Ηράκλειους δόξασα,
και τρικυμίες δεν έσβησαν εμέ, μηδέ Σουλτάνοι.
Και ύστερα, ταξιδευτής, ήρθα σ' εσένα, ασύγκριτη,
Αθήνα, των ωραιών πηγή, των εθνικών κορώννα,
τον άγνωστο έφερα Θεό, και, απόκοτος, αφήφησα
την πολεμόχαρη Παλλάδα μεσ' τον Παρθενώνα.
Και γνώρισα τους ιλαρούς θεούς και στεφανώθηκα
την αγριλιά της Αττικής, τη δάφνη απ' την Ελλάδα,
και ω λόγος πρωταγροίκητος! του Γολγοθά το σύγνεφο
πήρε την άσπρη ομηρική του Ολύμπου λαμπεράδα.
Τα είδωλα τ' αφρόντιστα και τα πασίχαρα έφυγαν,
αλλ' ούτε πια μεθάει τη γη το ασκητικό μεθύσι,

ας λάμψη η μυστική χαρά στα γαλανά υπερκόσμια·
ειν' εδώ κάπου μια ζωή, και είν' άξια για να ζήσει.
Με τα κλαδιά της φοινικιάς νέα ωσαννά λαχτάρισα
σ' εσένα, ω Γη Πανάγια και ω πρώτη μου πατρίδα.
Σ' εσε γυρνώ, Ιερουσαλήμ, κ' ένα τραγούδι φέρνω σου·
Είναι πλασμένο από ψυχή και από φωνή Ελληνίδα!

[Κωστής Παλαμάς, «Ύμνους και τους Θυμούς», Ασάλευτη ζωή, 1904]

Μεγάλη Πέμπτη

Εκείνη πιο πολύ η ανάμνηση
της παιδικής ηλικίας,
καθώς έχουμε συνηθίσει να τη νοσταλγούμε,
μου ήρθε.

Συνήθως, -ή μάλλον πάντα-
πηγαίναμε τη Μεγάλη Πέμπτη, πρωί,
στην εκκλησία να μεταλάβουμε.

Ζητούσαμε συγχώρεση απ' τους γονείς
που χαμογελούσαν μειλίχια
και πηγαίναμε όλα τ' αδέρφια μαζί,
γιορταστικά ντυμένα φορέματα καινούργια,
ανοιξιάτικα.

«Τι ονό, τι ονόματα ωραία,
άνοιξη, άνοιξη και Πασχαλιά»,
τραγουδούσε εύθυμα η μητέρα.

Εμείς, τα παιδιά μόνο, μεταλαβαίναμε
εκείνη τη μέρα.

Όταν επιστρέφαμε,
έβαφαν τα κόκκινα αυγά.

Κόκκινη Πέμπτη. Στο δώμα φάνταζε
ένα κόκκινο ύφασμα και

μας γέμιζε τα μάτια η χαρά.

Προσφέραμε τη βοήθειά μας,
λαδώνοντας, για να γυαλίσουν, τ' αυγά,
λαμπρά για τη Λαμπρή.

Όταν από μια μικρή αμυχή, στο χέρι,
άρχισε να μου τρέχει το αίμα, κόκκινο,
αμέσως, προσεχτικά το σκούπισαν,
προσεχτικά το δέσανε, γιατί
έφερνα μέσα μου, του Κυρίου το αίμα.

Θυμήθηκα όλα αυτά, τα σεβάσματα,
καθώς σήμερα, στο δρόμο του πρωιού,
είδα μανάδες να οδηγούν τα παιδιά τους
στην εκκλησία. Μεγάλη Πέμπτη, σκέφτηκα,
τα παιδιά παν να μεταλάβουν.

Παρατήρησα

τα καθαρά πρόσωπά τους, τα καλά τους φορέματα.

Και πιο πολύ απ' όλα, είδα

πως έφερνε μια νέα γυναίκα, με το μωρό στην αγκαλιά,
μιαν άσπρη λαμπάδα, δεμένη με γαλάζια κορδέλα.

Άνοιξη και Πασχαλιά.

[Ζωή Καρέλλη, Τόμος Β' (1955-1973), Οι εκδόσεις των φίλων, Αθήνα 1973]

Στο Σταυρό

Κι ακλούθησε του Γολγοθά το δρόμο

φορώντας αγκαθένιο ένα στεφάνι

κι ένα σταυρό σηκώνοντας στον ώμο.

Αυτός που 'ρθε να ζήσει, να πεθάνει,

προς την Αλήθεια για ν' ανοίξει κάποιο δρόμο.

Να Του καρφώσουν άφησε τα χέρια

και σα ληστή με τους ληστές κοιτούσε
να Τον κοιτάνε —οι ματιές σαν μαχαίρια.
Αυτός που τη χαρά μόνο σκορπούσε
και μοναχά για να βλογάει είχε τα χέρια.

Σαν άνθρωπος στα νύχια του θανάτου
παράδερνε, σαν άνθρωπος τη φύση
εχάιδεψε με τη στερνή ματιά Του.
Αυτός που είχε τη ζωή στον κόσμο χύσει
και που ήταν πάνω από τους νόμους του θανάτου.

[Κ.Γ. Καρυωτάκης, Εφηβικοί στίχοι, 1913-1916]

Μεγάλη Πέμπτη

*Αυτός που κρέμασε τον ήλιο
στο μεσοδόκι τ' ουρανού
κρεμάται σήμερα σε ξύλο
ίλεως, Κύριε, γενού
και στ' ασπαλάθια της ερήμου
μια μάνα φώναξε «παιδί μου!»*

*Με τ' Απριλιού τ' αρχαία μάγια
με των δαιμόνων το φιλί
μπήκε στο σπίτι κουκουβάγια
μπήκε κοράκι στην αυλή
κι όλα τ' αγρίμια στο λαγκάδι
πήραν το δρόμο για τον Άδη*

Θα ξανασπείρει καλοκαίρια

στην άγρια παγωνιά του νου
Αυτός που κάρφωσε τ' αστέρια
στην άγια σκέπη τ' ουρανού
κι εγώ κι εσύ κι εμείς κι οι άλλοι
θα γεννηθούμε τότε πάλι

[Ν. Γκάτσος, Μέρες Επιταφίου 1990]

* *****

Γραμματείς και πρεσβύτεροι αιώνες

Ιδού η μικροτάτη Παρασκευή πάλι
σε βαφή Μεγάλης βουτηγμένη.

Μέτωπο αιμάτινο σου πλέκουν τ' ακανθώδη
έθιμα
και επί τον ιματισμόν σου έβαλαν κλήρο
η νηστεία ο Μπαχ τα βαρελότα και η μέθοδος
να φτάνει με καρφιά στα άκρα του ο πόνος.

Τι κι αν εσχίσθη το καταπέτασμα των χαμομηλιών
τι κι αν χρωμάτων στρατιαί εξεπλήττοντο

σταύρωσον σταύρωσον αλαλάζουν
τα κρεοπωλεία οι ψησταριές κι οι φούρνοι.

Δε μ' άκουσες.

Αφησες ανύμφευτη την κόμη της Μαγδαληνής
και σπατάλησες το σπάνιο Νυμφίο άρωμά σου
για να κάνεις τεστ αληθείας στην αγάπη, στον πλησίον.
Σου φώναζα να τους αφήσεις όπως είναι
όπως τους παραλάβαμε από την υπαρξιακή παράδοση
όπως περιγράφηκαν από στόμα σε στόμα
από πικρό ποτήριον σε πικρότερο. Δε γλίτωσε
σταυρώθηκε όποιος διανοήθηκε να τους επαληθεύσει.

Προσκυνώ το οικείον προσφιλές μου σφάλμα σου.

Εν συντριβή περιστρέφω τη σούβλα
αδημονώντας σε αμνέ μας.

[Κική Δημουλά, Ενός λεπτού μαζί, εκδόσεις Ίκαρος, 1998]

Εσπερινός της αγάπης

Η πόλη με οβελίες αλλού γιορτάζει.
Σταθμός Πελοποννήσου
κι απομεσήμερο του Πάσχα σε παγκάκι
μόνον εσύ κι εγώ καθόμαστε, μητέρα.
Είμαστε γέροι πια κι οι δυο
κι εγώ αφού γράφω ποιήματα
πιο γέρος.
Αλλά πού πήγανε τόσοι δικοί μας;
Μέσα σε μια βδομάδα
δεν απόμεινε κανείς.
Ήταν Μεγάλη βέβαια
γεμάτη πάθη, προδοσίες, σταυρώσεις-
θέλουν πολύ για να υποκύψουν οι κοινοί θνητοί;
Έτσι ακριβώς, από τα Βάγια μέχρι σήμερα
θα 'πρεπε κάπως να 'χαμε κι εμείς χωρέσει.
Όμως το Πάσχα τέλειωσε, μητέρα.

Κι εμείς τι θ' απογίνουμε

σ' ένα παγκάκι
αθάνατοι
καθώς νυχτώνει;

[Γιάννης Βαρβέρης, Ο άνθρωπος μόνος, 2009]

<https://bit.ly/3JYKEpr>